

Factsheet Toezichtmodel

“Er zijn verschillen in visie op de gewenste verhouding in de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en bedrijfsleven. Vanuit deze verschillende visies komen overheden tot verschillende keuzes in omgang met bedrijven. De overheid heeft nog onvoldoende repertoire opgebouwd om pro-actieve bedrijven anders te benaderen dan inactieve.”

Efficiënt en effectief overheidstoezicht

Differentiatie in het toezicht geeft vorm aan de gewenste verbetering van de relatie tussen overheid en bedrijfsleven én leidt tot een efficiënter en effectiever toezicht. Dit gebeurt door het toezicht beter af te stemmen op de wijze waarop een bedrijf invulling geeft aan zijn eigen verantwoordelijkheid bij het voorkomen van zware ongevallen.

Die invulling moet leiden tot een betere veiligheidsprestatie, enerzijds omdat de toepassing van het model bedrijven zal stimuleren op een hoger niveau te komen en anderzijds omdat de inzet van de overheid kan verschuiven naar bedrijven waar het toezicht meer rendement oplevert.

Het toezichtmodel

Het toezichtmodel is een instrument waarmee op basis van de veiligheidssituatie van bedrijven het aantal inspectiedagen per jaar wordt bepaald. Het toezichtmodel geeft geen absolute uitkomst, het is richtinggevend. Dit praktisch hanteerbare model omvat de verschillende varianten; deze gaan uit van enerzijds de omstandigheden van het bedrijf (inherente veiligheid) en anderzijds de mate waarin bedrijven hun veiligheidsbeleid serieus nemen en goed uitvoeren. Hierdoor kunnen individuele bedrijven de toezichtlast verminderen door middel van hun veiligheidsgedrag en –cultuur. Bedrijven die minder presteren worden intensiever bezocht, bedrijven die hun best doen en positief in het toezichtmodel scoren, zorgen daardoor zélf voor een minder zware inspectielast. Dit is ook van belang voor een efficiënte inzet van overheidsinstanties: bij zwakkere bedrijven is er meer veiligheidswinst te behalen dan bij bedrijven die op veiligheidsgebied al uitstekend functioneren.

De opties voor kwantificering van de veiligheidsprestatie en differentiatie zijn uitgewerkt en omgezet in het toezichtmodel. Hierin bepaalt een reeks van factoren hoe frequent een bedrijf wordt bezocht. Het gaat dan om inherente veiligheidsfactoren (de aantallen installaties en units, de aard van de gevaarlijke stoffen, het aantal risicodragende

bedrijfsactiviteiten, omgevingsfactoren e.d.) en de maatregelen die het bedrijf neemt en de resultaten daarvan (de kwaliteit van het veiligheidsbeheerssysteem, naleefgedrag, beheersing van processen en iincidenten). In relatie tot elkaar geven deze factoren een uitkomst, uitgedrukt in het gemiddeld aantal dagen dat het bedrijf moet worden bezocht per jaar.

Uitgangspunt is dat het om bedrijven om bedrijven gaat die in een ‘stabiele’ situatie verkeren. Wanneer het bedrijf bijvoorbeeld nog maar kort bestaat of, frequent van eigenaar is gewisseld kan het model niet worden toegepast.

Een format is opgesteld voor het toetsen van het model. Er moest immers worden onderzocht of het model in de praktijk goed toepasbaar is. Een toetsronde is in het voorjaar van 2006 gehouden bij diverse bedrijven. Deze ronde verliep wat betreft de bruikbaarheid van het model positief. Een tweede toetsronde is niet meer noodzakelijk gebleken. Uitgangspunt van het toezichtmodel was transparantie (heldere criteria), in de praktijk bruikbaar en zodanig toepasbaar dat bedrijven gemotiveerd worden om te weten wat ze moeten doen om op een hoger niveau (en een lagere frequentie van toezicht) te komen.

Gebruik van het toezichtmodel

Het toezichtmodel wordt onderdeel van de NIM. Dit betekent dat bij de afsluiting van een inspectie wordt bepaald wat de uitkomsten van het model zijn en wat de intensiteit van het toezicht is dat daaruit volgt. Aan bedrijven zal dit ook worden gecommuniceerd.

Achtergrond & aanleiding

De aanscherping van de verhouding tussen bedrijfsleven en overheid, zoals in Keizerskroon I geanalyseerd, was de basis voor het uitwerken van differentiatie in het overheidstoezicht bij de toepassing van het Brzo. Hierbij gaat het onder meer om het meetbaar maken van de positie van bedrijven op de ‘gedragssladder’. Ook werd het van belang geacht dat overheidsoptreden efficiënter en effectiever moest worden: veel toezicht op matig opererende bedrijven is veel effectiever en efficiënter t.a.v. de veiligheidswinst dan veel toezicht op uitstekend functionerende ondernemingen.

Totstandkoming

Het toezichtmodel is tot stand gekomen door de gezamenlijke inspanning van vertegenwoordigers van overheid en bedrijfsleven.